



- سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور
مشخصات نشر
مشخصات ظاهری
فروست
- مجیدی، عنایت‌الله، ۱۳۲۲-، گردآورنده
دیلم نامه (ترجمه و تحلیل چند متن کهن تاریخی و هنری) / به اهتمام عنایت‌الله مجیدی.
تهران: انتشارات دکتر محمود افشار با همکاری انتشارات سخن، ۱۳۹۷.
- ۶، ۲۸۸ ص.
مجموعه انتشارات ادبی و تاریخی موقوفات دکتر محمود افشاریزدی؛ شماره ۲۱۱.
گنجینه اسناد و تاریخ ایران؛ ۶۰.
- شابک
۹-۸۵-۵۹۴۲-۶۰۰-۹۷۸
- وضعیت فهرست‌نویسی
فیبا
یادداشت
واژه‌نامه
یادداشت
نمایه
- موضوع
موضوع
موضوع
- ایران -- تاریخ -- دیلمیان، ۳۲۰-۴۴۷ ق. -- متون قدیمی تا قرن ۱۴
Iran -- History -- Buyids, 939-1055 -- Early works to 20th century
- ۱- دیلمیان -- تاریخ -- ۲- گیلان -- تاریخ، ۳- زیدیه (شمال ایران) -- تاریخ، ۱- دیلمستان -- تاریخ.
الف - عنوان ب - آرام، احمد ۱۲۸۱-۱۳۷۷، ج - ابن حسول، -، ۴۵۰ ق، د - ابن واصل، -، ۹۷ ق، ه - بهرامیان، علی ۱۳۴۷- و - جوینی، عطاملک ۶۲۳ - ۶۸۱ ق؛ ز - خورشیا، عقیل ۱۳۳۲-؛ ح - سجادی، صادق ۱۳۳۲-؛ ط - صابی، ابوهلال ۳۱۳-۳۸۴؛ ی - خان، محمدصابر؛ ک - احمد بن سهل رازی (قرن ۴ ق)
ل - اخبار فتح؛ م - المنتزِع من کتاب التاجی، ن - تاریخ جهانگشا؛ س - گزارش ابوعلی به صاحب بن عبّاد؛
ع - التاریخ الصالحی؛ ف - علی بن الحسن بن الرضی الحسنی الحافظ (قرن ۸ ق)؛ ص - تفضیل الاتراک؛
ق - ابوعلی حسن بن احمد (قرن ۴ ق) ر - بطیطی، حسین بن علی، قرن ۶ ق، ش. کاشی، شمس الدین، قرن ۶-۷ ق، ت. شهنامه چنگیزی
- موضوع
موضوع
موضوع
- موضوع
رده‌بندی کنگره
رده‌بندی دیوبندی
شماره کتابشناسی ملی
- Deylaman (Iran) -- History
DSR ۷۱۳/۳۳۵۹۱۳۹۷
۹۵۵/۰۴۸۵
۵۳۳۳۹۵۶

دیلیم نامه

ترجمه و تحلیل چند متن کهن تاریخی و هنری



دیلیم نامه

ترجمه و تحلیل چند متن کهن تاریخی و هنری



به اهتمام



عنایت الله مجیدی



مجموعه انتشارات
ادبی و تاریخی
موقوفات دکتر محمود افشار

[۶۰]

گنجینه اسناد و تاریخ ایران



هیأت گزینش کتاب و جوایز

دکتر سید مصطفی محقق داماد - دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی - دکتر زاله آموزگار - دکتر جلال خالقی مطلق
دکتر حسن انوری - دکتر فتح الله مجتبابی - دکتر محمود امیدسالار - کاوه بیات
دکتر محمد افشین وفايي (مدیر انتشارات)

درگذشتگان

ایرج افشار - دکتر سید جعفر شهیدی - دکتر جواد شیخ الاسلامی - دکتر اصغر مهدوی - دکتر یحیی مهدوی



دیلم نامه
ترجمه و تحلیل چند متن کهن تاریخی و هنری



به اهتمام **عنايت الله مجیدی**
گرافیسٲ، طراح و مجری جلد **کاوه حسن بیگلو**
حروف نگار و صفحه آرا **بهاره باداقراس**
لیتوگرافی **کوثر**
چاپ متن **آزاده**
صحافی **حقیقت**
تیراژ **۱۱۰۰ نسخه**
چاپ اول **پاییز ۱۳۹۷**

ناشر

انتشارات دکتر محمود افشار

خیابان ولی عصر، بالاتر از چهارراه پارک وی، خیابان عارف نسب

تلفن: ۲۲۷۱۳۹۳۶ دوزنما: ۲۲۷۱۳۹۳۶

با همکاری انتشارات سخن

خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان وحید نظری، پلاک ۴۸

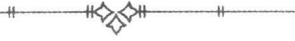
تلفن: ۵-۶۶۹۵۳۸۰۴ دوزنما: ۶۶۴۰۵۰۶۲

تلفن تماس برای تحویل کتاب در تهران و شهرستان‌ها

۵-۶۶۹۵۳۸۰۴



شورای تولیت



متولیان مقامی

رئیس مجلس - رئیس دیوان عالی کشور - وزیر فرهنگ (وزیر آموزش و پرورش)
وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی - رئیس دانشگاه تهران (یا معاونان اول هر یک از این پنج مقام) (طبق ماده ۲ وقفنامه)

متولیان منصوص

دکتر سید مصطفی محقق داماد (رئیس شورا) - دکتر محمد رضا شفیعی کدکنی (جانشین: دکتر محمد اسلامی - بازرس)
سید محمود دعایی - دکتر علی محمد میر (جانشین: دکتر احمد میر)
ساسان دکتر افشار - آرش افشار (بازرس)

موسسه فرهنگی هنری دکتر محمود افشار



دکتر سید مصطفی محقق داماد (رئیس هیأت مدیره) - دکتر محمد افشین وفایی (مدیر عامل) - آرش افشار (بازرس)



درگذشتگان

دکتر مهدی آذر - حبیب الله آموزگار - دکتر جمشید آموزگار - کریم اصفهانیان
ایرج افشار، سرپرست عالی و بازرس (منصوب واقف، از ۱۳۶۳-۱۳۸۹) - مهر بانو دکتر افشار
مهندس نادر افشار - بهروز افشار یزدی - دکتر سید جعفر شهیدی، رئیس هیأت مدیره (از ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۳)
دکتر جواد شیخ الاسلامی - اللهیار صالح - دکتر منوچهر مرتضوی - دکتر اصغر مهدوی - دکتر یحیی مهدوی - دکتر محمد علی هدایتی

یادداشت واقف

اول

طبق ماده ۲۳ و قفنامه اول مورخ یازدهم دی ماه ۱۳۳۷ ه. ش. درآمد باید صرف ترجمه و تألیف و چاپ کتب و رسالات که با هدف این موقوفات موافق باشد و همچنین کمک به مجله آینده در صورت احتیاج و احتمالاً دادن جوایز به نویسندگان به شرح دستور این و قفنامه گردد.

دوم

هدف اساسی این بنیاد ملی طبق ماده ۲۵ و قفنامه تعمیم زبان فارسی و تحکیم وحدت ملی در ایران می باشد. بنابراین کتبی که با بودجه این موقوفات منتشر می شود باید مربوط به لغت و دستور و ادبیات فارسی و جغرافیای تاریخی و تاریخ ایران باشد. کتب کلاسیکی مدارس عمومی نباید با درآمد این موقوفات چاپ شود.

سوم

طبق ماده ۲۶ مقداری از کتب و رسالات چاپ شده با بودجه این موقوفات باید به طور هدیه و به نام این موقوفات به مؤسسات فرهنگی، کتابخانه ها و قرائتخانه های عمومی ایران و خارج و بعضی از دانشمندان ایران و مستشرقین خارجی فرستاده شود.

چهارم

چون نظر بازرگانی در انتشارات این موقوفات نیست و تا حدی تحمل زیان هم جایز است طبق ماده ۲۷ و قفنامه هیچ کتاب و رساله نباید کمتر از قیمت تمام شده و همچنین مبلغی زائد از بهای تمام شده با افزایش صدی ده تا بیست و پنج قیمت گذاری شود... این افزایش ۲۵ درصد به واسطه حداقل حق الزحمه فروشنندگان و هزینه ای است که برای پست و غیره تحمیل می شود. از کتابفروشان تقاضا داریم که در این امر خیر ملی که ابداً جنبه تجارتي ندارد با ما یاری و تشریک مساعی بنمایند.

پنجم

بر اساس موافقت‌نامهٔ دوم (مورخ ۱۳۵۲/۴/۱۲) که میان واقف و دانشگاه طهران به امضاء رسیده، قسمت‌های مهمی از رقبات، مانند جایگاه سازمان لغت‌نامهٔ دهخدا و محل مؤسسهٔ باستان‌شناسی به‌طور رایگان به دانشگاه طهران واگذار شده و رقبات دیگری هم با درآمد آنها طبق مادهٔ دوم برای اجرای مفاد وقف‌نامه که از جمله عبارت از دادن جوایز ادبی و نشر کتب تاریخی و لغوی راجع به ایران (به استثنای کتب درسی) می‌باشد در اختیار دانشگاه طهران قرار می‌گیرد که وصول نموده و به نام این موقوفات اعطا و نشر گردد.

ششم

چون طبق مادهٔ ۳ موافقت‌نامهٔ نامبرده مقرر شده است که از طرف ریاست دانشگاه یک نفر از متولیان این موقوفات که از طرف واقف به عضویت کمیتهٔ انتشارات بنیاد معین شده باشد برای سرپرستی ادارهٔ امور جوایز و نشر کتاب انتخاب شود ریاست دانشگاه آقای ایرج افشار را که از متولیان شورای تولیت است و از طرف واقف نیز به عضویت کمیتهٔ نامبرده معین شده به سمت سرپرست انتخاب و برقرار نمودند.

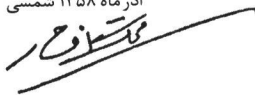
هفتم

چون نگارندهٔ این سطور به واسطهٔ کبر سن (۸۶ سال شمسی) از این پس نخواهم توانست به سرپرستی این کارها پردازم، از این پس تمام اختیارات خود را در انتخاب تألیف و ترجمه و خرید کتب و غیره به فرزند ارشد خود ایرج افشار واگذار کردم. در این چند سال اخیر هم که ده جلد از تألیفات خودم از طرف موقوفات به طبع رسیده با کوشش و سرپرستی وی بوده است. کسانی که مایل به همکاری در تألیف یا ترجمه و نشر کتاب هستند می‌توانند به او مراجعه کنند. تنها شرط کار موافق بودن تألیف و ترجمه با هدف‌های این بنیاد، یعنی ترقی ملت و کشور و تعمیم زبان فارسی و تکمیل وحدت ملی در ایران که وطن مشترک و زبان رسمی و ملی همهٔ ایرانیان است می‌باشد.

هشتم

این یادداشت کلی برای چاپ در آغاز هر یک از نشریات این بنیاد نوشته شده است.

دکتر محمود افشاریزدی
آذرماه ۱۳۵۸ شمسی



تکمله سوم



کتبی که با بودجه این موقوفات طبع و توزیع می شود باید کاملاً منطبق با نیت واقف و هدف وقفنامه باشد. اگر همه تألیفات و مجموعه هایی که به قلم واقف منتشر شده و یا می شود صد درصد این مطابقت را ندارد به سبب این است که واقف قصد چاپ آنها را با مال خود داشت، ولی زمانی که دارایی خود را وقف عام مخصوصاً برای انتشارات کتب تاریخی و ادبی نمود چاپ کتب خود را هم که دارای همین جنبه هاست به عهده بنیاد واگذار کرد.

اما این مجوز آن نیست که تألیفات دیگر را هم از هر نوع که باشد و برسد چاپ نماید. کتب نظم و نثری از گذشتگان یا آیندگان با بودجه آن چاپ خواهد شد که هدف غایی واقف را که ترویج زبان دری و تحکیم وحدت ملی ایران است در برداشته، کتبی که بویی از ناحیه گرابی و جدایی طلبی و حکایت از رواج زبان های خارجی به قصد تضعیف زبان دری و دیگر چیزهای تفرقه آمیز و روش ها و سیاست های فتنه انگیز داشته باشد نباید با بودجه این موقوفات طبع و توزیع شود.

نکته دیگر آنکه چون شاید برای چاپ کتب و فرهنگ نامه فارسی که دایره مانند یعنی انسیکلوپدی باشد و تاریخ کامل ایران که اوراق زیاد و هزینه بیشتر دارد، درآمد ماهیانه بنیاد کفاف خرج آنها را ندهد می توان با اندوخته بانکی این موقوفات چاپ نمود، به شرط آن که اجازه واقف در زمان حیات و موافقت شورای تولیت بعد از ممات یا هرکس و دستگاهی که قانوناً قائم مقام آنهاست باشد.

در تکمله دوم یادداشت واقف، منتشره در جلد سوم افغان نامه نگاشتم که کتب و رسالاتی که با بودجه این موقوفات چاپ می شود باید منزه باشد از تحریکات سیاسی، مخصوصاً آلوده نباشد به اغراض سیاسی خارجی در لفافه پژوهش تاریخی و ادبی ایران شناسی... و در پایان آن تکمله افزودم بیم داشتم که مبدا چنین رسالاتی سال ها بعد از ما نخواسته و ندانسته، به وسیله این بنیاد چاپ شود. پس لازم بود که در این یادداشت تذکری داده شود... عمده مخاطب این یادآوری ها بنیاد موقوفات خود ماست نه مؤسسات انتشاراتی دیگر که هر یک روش خاص خود را دارد و ما دخالتی در کار آنها نداریم.

تا زمانی که نویسنده این سطور متولی هستم و فرزند دانشمند من، ایرج افشار که به رموز نویسندگی کاملاً آگاه می باشد سرپرست انتشارات این بنیاد است، موجبی برای نگرانی نخواهد بود و بعد از ما هم امید است که این روش ادامه یابد. ان شاء الله

تکمله و تبصره

یادداشت واقف چند روز پیش از درگذشت (۲۸ آذر ۱۳۶۲) برای اطلاع نویسندگان کتب نظم و نثری از گذشتگان یا آیندگان که با سرمایه و درآمد این بنیاد چاپ و توزیع می‌شود باید منطبق با نیت واقف و هدف وقفنامه باشد و مروج زبان دری در قلمرو این زبان و تحکیم وحدت ملی و تمامیت کشور ایران باشد و بویی از ناحیه‌گرایی و جدایی‌طلبی ندهد، و حمایت و ترویج از لهجه‌های محلی و زبان‌های خارجی به قصد تضعیف زبان فارسی دری نکنند. خلاصه آنکه این کتاب‌ها و رسالات باید منزله باشد از روش‌های تفرقه‌آمیز و سیاست‌های فتنه‌انگیز، چه به‌طور مرموز و چه علنی مخصوصاً نباید آلوده باشد به اغراض سیاسی خارجی در لفافه پژوهش تاریخی، نژادی یا ادبی و فرهنگی و ایران‌شناسی.

کتب تاریخی و ادبی عالمانه خارجی که از عربی و ترکی و فرنگی و روسی به فارسی ترجمه می‌شود اگر دارای هر دو جنبه از سود و زیان باشد باید قسمت سودمند آنها ترجمه شود. قسمت زبان‌بخش اگر ترجمه شود باید به قصد مبارزه و مقابله عالمانه با آن باشد نه جاهلانه، زیرا گفته منطقی ممکن است مؤثر باشد، نه شانتاژ و هوچی‌گری. این بنیاد در انتشارات خود باید در هر حال از دروغ و ناسزا پرهیز کند. به گفته نظامی گنجوی:

چون‌توان راستی را درج کردن دروغی را نباید خرج کردن

برای چاپ و انتشار کتب و رسالات نه تنها هزینه و حق‌الزحمه نمی‌خواهیم، بلکه به سبب اهمیت فوق‌العاده سودمند بودن کتاب، جایزه نیز می‌پردازیم. این بنیاد در چاپ و انتشار کتاب‌های خود به‌طور مسلم ضرر مادی دارد، زیرا کم‌تر از ارزش تمام شدن از کاغذ و چاپ و غیره از راه فروش درآمد دارد. شاید بعضی تصور کنند که کار ما شبیه به معامله مرحوم ملانصرالدین باشد که تخم مرغ می‌خرد دانه‌ای دو شاهی، می‌پخت و رنگ می‌کرد و می‌فروخت یک شاهی! عقیده ما بر این است که اگر در این سود، ضرر مادی و مالی می‌کنیم سود معنوی که منظور ماست می‌بریم، و آن اینکه عقیده خود را که ترویج زبان دری و تحکیم وحدت ملی و تمامیت ارضی ایران است رواج می‌دهیم. این زبان را به حساب مصارف وقف در راه ایده‌آل و هدف ملی خود محسوب می‌داریم.

برای اطلاعات و توضیحات بیشتر لطفاً به تکمله منتشرشده در ابتدای کتاب‌های این بنیاد که اضافات و تفاوت‌هایی با هم دارد توجه فرمایید.

فهرست مندرجات

۱. پیشگفتار ۹-۱۳
۲. درباره کتاب التاجی فی اخبار الدولة الدیلمیة
محمدصابرخان - ترجمه احمد آرام ۱۵-۴۱
۳. پاره‌هایی از کتاب التاجی فی اخبار الدولة الدیلمیة
ابواسحاق صابی - ترجمه عقیل خورشیا - سیدصادق سجادی ۴۵-۱۱۷
۴. دودمانی ایرانی از دیوانسالاران و ادیبان برجسته قرون ۴ و ۵ ق
صادق سجادی ۱۲۱-۱۲۷
۵. پاره‌هایی از تفضیل الأتراک علی سائرالأجناد
ابن حسّول - ترجمه علی بهرامیان ۱۳۱-۱۳۸
۶. پاره‌هایی از کتاب اخبار فتح و خبر یحیی بن عبدالله و أخیه إدیس بن عبدالله ۱۴۱-۱۵۲
احمد بن سهل رازی - ترجمه علی بهرامیان
۷. دژ سمیران [شمیران] ۱۵۵-۱۶۰
یاقوت حموی - ترجمه احمد کسروی - سیدابوالفضل طباطبایی

- ۱۶۴-۱۶۳ ۸. پاره‌هایی از کتاب التاریخ الصالحی
ابن واصل - ترجمه عقیل خورشیا
- ۱۷۱-۱۶۷ ۹. حمله مغولان به گردکوه و میمون دژ الموت
قطب‌الدین محمود بن مسعود شیرازی. بازخوانی عنایت‌الله مجیدی
- ۱۸۱-۱۷۵ ۱۰. حمله مغولان به آلموت
علی بن الحسن بن الرضی الحسنی الحافظ. بازخوانی و توضیحات عنایت‌الله
مجیدی
- ۲۰۴-۱۸۵ ۱۱. تحلیلی بر گزارش عظاملک جوینی: قتلگاه جمال‌آباد قزوین
عنایت‌الله مجیدی
- ۲۱۰-۲۰۵ ۱۲. هجوم هلاگوخان بر شهرهای ایران و قلعه‌های اسماعیلیان
حسین بن علی بطیطی. ترجمه علی بهرامیان
- ۲۶۷-۲۱۱ ۱۳. آلبوم نگاره‌های شهنامه چنگیزی
شمس‌الدین کاشی - به کوشش عنایت‌الله مجیدی
- ۲۸۵-۲۶۹ ۱۴. نمایه عام

پیشگفتار

تاکنون در باب سبب تألیف و نیز اهمیت کتاب التاجی فی اخبار الدولة الدیلمیة تألیف ابواسحاق ابراهیم بن هلال بن زهرون صابی (۳۱۲-۳۸۱ق)، چندین پژوهش مفید به رشته تحریر درآمده است. در این مقدمه کوتاه، بازگفت آن تحقیقات را ضروری نمی‌بیند و در آغاز کتاب حاضر، مقاله تحقیقی محمدصابرخان با ترجمه روانشاد احمد آرام در این باب بسنده است.

همین بخش باقی‌مانده و شناسایی شده از کتاب التاجی، که چاپ تحقیقی آن به همت ویلفرد مادلونگ انتشار یافت، در باب پیشینه و تاریخ فرمانروایان دیلمی و همسویی سیاسی و نیز کشاکش سلسله‌های محلی صفحات شمالی با زیدیان بسیار مفید و سودمند است. خوشبختانه همزمان با این کوششها، برای عرضه کتاب حاضر، پژوهشی دیگر با عنوان «بویهیان و زیاریان: روایتی نویافته از کتاب التاجی»^۱ از دکتر محمدعلی کاظم‌بیگی انتشار یافت. این تحقیق، چنان که از عنوان آن پیداست، متضمن فصلی گم‌شده، یعنی تلخیصی مستند از بخشی از

۱. مجله تاریخ و تمدن اسلامی، س ۶، ش ۱۱ (بهار و تابستان ۱۳۸۹): ۲۷-۵۵.

مجلد پنجم کتاب التاجی است. این قسمت از کتاب را مجدالدین ابوالفتح فضل‌الله بن عبدالحمید کرمانی (در گذشته حدود ۶۲۰ق) در کتاب *جوامع الفقّر* و *لوامع الفکر* خود و به مناسبت موضوع، گنجانده است. به دست آمدن همین اندازه از اثر یاد شده پس از چند قرن از تألیف کتاب التاجی غنیمتی ارزشمند است. بنابراین، این فصل نویافته نیز که تعلق آن به ابواسحاق صابی مسلم می‌نماید، در دنباله متن نخستین قرار گرفت. باید همچنین امیدوار بود که در آینده‌ای نه‌چندان دور، بخش‌های دیگری از این اثر کهن در میان مجموعه‌ها و گنجینه‌های عمومی و خصوصی به دست آید، اما پیش از آن می‌توان آرزومند بود که صاحب‌همتی با جست‌وجو در متون کهن تاریخی، روایات پراکنده از کتاب التاجی را گرد آورد و در مجموعه‌ای مستقل منتشر کند.

برگردان چنین متن دشواری به فارسی، مترجمی یا مترجمانی متبحر و آگاه طلب می‌کرد، تا چنان که شایسته است از عهده این مهم برآید و آنچه پس از این خواهد آمد، گزارشی از چگونگی فراهم آمدن این کتاب است:

۱. از آغاز کتاب التاجی ص ۴۵ تا ص ۶۳ متن فارسی حاضر و همه اشعار متن کتاب التاجی با بزرگواری تمام به همت آقای دکتر عقیل خورشید ترجمه شد و ویراستاری آن نیز با همت و دقت ویژه دکتر علی بهرامیان صورت گرفت. ترجمه و ویراستاری مابقی اثر یعنی از نیمه صفحه ۶۳ تا پایان صفحه ۱۱۷ متن فارسی حاضر به لطف آقای دکتر سیدصادق سجادی انجام شده است.

۲. بخش دیگر در ربط با کتاب التاجی، قسمتی از رساله *تفضیل الاتراک علی سائر الاجناد* تألیف ابن‌حسول (در گذشته ۴۵۰ق) است، که مقام مؤلف آن در نزد ترکان سلجوقی، مقامی همچون مؤلف کتاب التاجی نزد دیلمیان بود. ترجمه

آن بخش از مطالب این رساله که مستقیماً به موضوعات کتاب صابی مربوط می‌شد، به لطف آقای دکتر علی بهرامیان صورت عمل پوشید و هم اینجا ترجمه روان و شیوای او را از رساله ابن حسّول، به دنبال متن پیشین می‌خوانید.

۳. هم‌چنین، مقاله تحقیقی آقای دکتر صادق سجادی، با عنوان «دودمانی ایرانی از دیوانسالاران و ادیبان برجسته قرن ۴ و ۵ق»، برای شناخت خاندان ابن حسّول بسیار سودمند است و بر آگاهی‌ها در این زمینه بسی می‌افزاید.

۴. پس از آن، متن کهن و ارزشمند این مجموعه، ملاحظه خواهد شد که بخشی از کتاب احمد بن سهل رازی است، با عنوان *أخبار فتح* و خبر یحیی بن عبدالله و *أخيه إدریس بن عبدالله*، در باب قیام یحیی بن عبدالله و رفتن او به سرزمین دیلم. ترجمه این متن هم به قلم علی بهرامیان انجام پذیرفت.^۲

۵. در دنباله، گزارش یاقوت حموی خواهد آمد دربارهٔ دژ سمیران [شمیران] که به قلم احمد کسروی و سیدابوالفضل طباطبایی به شیوایی ترجمه شده است و متن کنونی شامل برخی توضیحات و تعلیقات است که ضروری به نظر می‌رسید. ۶. متن بعدی، منتخبی از *التاریخ الصالحی ابن واصل حموی* (وفات ۶۹۷ق) است، مربوط به ظهور دیلمیان یا سلسلهٔ جستانیان که به قلم دکتر عقیل خورشیا ترجمه شده است.

۷. متن دیگر، به حملهٔ مغولان به گردکوه و میمون‌دژ الموت مربوط می‌شود و انتساب آن به قطب محمود بن مسعود شیرازی قطعی به نظر می‌رسد.

۸. گزارش ارزشمند علی بن الحسن بن الرضی الحسنی الحافظ مورخ ۷۳۸ق،

۲. در باب این اثر و مؤلف آن نک: بررسی‌های تاریخی دیگر. تألیف حسن انصاری، تهران: دهگان، ۱۳۹۶، ص

با عنوان «حملة مغولان به آلموت» است که این دو متن را با بازخوانی و توضیحات نگارنده در پی گزارش‌های پیشین ملاحظه می‌فرمایید. نهمین بخش این مجموعه با عنوان «تحلیلی بر گزارش عطا ملک جوینی»، گزارش واقعه تلخ یورش مغولان به آلموت است که به دست توانمند جوینی، دبیر هلاکوخان نوشته شده است و امید است که بررسی‌های نگارنده در این باب در ذیل آن سودمند باشد.

۱۰. ترجمه بخشی از تاریخ مغول با نام «احوال ملوک التتار المغول» که به دست حسین بن علی بطیطی در ۶۵۸ق تألیف شده. در این متن به نقش خواجه نصیرالدین طوسی در تسلیم اسماعیلیان، چگونگی و محل به قتل رسیدن رکن‌الدین خورش، میزان تدارکات مغولان، به روایتی متفاوت از دیگر منابع آمده. بخشی از این متن کهن به دست توانای علی بهرامیان به فارسی ترجمه شده است.

۱۱. واپسین بخش این مجموعه آلبوم ۲۵ نگاره برگرفته شده از شهنامه منظوم چنگیزی است، تألیف شمس‌الدین کاشی. بی‌تردید برای علاقمندان آثار هنری دوره تیموری درخور توجه خواهد بود. نگارنده آن را با یادداشتی در اختیار نهاده است.

سرانجام اینکه، توضیح و شرح برخی اسامی جغرافیایی و شخصیت‌های تاریخی با بیان موارد اجمالی یازده متن ارائه شده را نگارنده این سطور، به ضرورت و به مدد منابع تاریخی و جغرافیایی و در حد بضاعت مزاجه تهیه و تدارک کرده است. این توضیحات را با نشان [م] مشخص کرده‌ایم و در پاورقی قرار داده‌ایم. افزون بر این، برای سهولت مراجعه به مطالب مندرج در متن، نمایه‌ای سودمند در پایان

کتاب آورده‌ام.

آنچه خوانندگان محترم پیش‌رو دارند، دفتر نخست از مجموعه آگاهی‌هایی‌ست که برای شناخت بهتر دیلم و دیلمستان مفید و سودمند به‌نظر می‌رسد و نگارنده امیدوار است که به توفیق خداوند متعال، مجموعه دیگری از این دست اطلاعات ارزشمند تاریخی و جغرافیایی مربوط به دیلم را در دفتری دیگر به دل‌بستگان تاریخ و فرهنگ ایران تقدیم دارد.

در پایان بسی سزاوار، بلکه بر من فرض است، از عزیزانی که در این مقدمه به نام شریفشان اشاره شد، و در گردآمدن این متن و ترجمه مرا یاری رسانده‌اند، سپاسگزاری کنم و سپاس ویژه از آن همکار پر تلاش، سرکار خانم بهاره بادافراس است که آراستگی و سرانجام یافتن این اثر، مرهون کوششهای صادقانه اوست.

عنایت‌الله مجیدی

بهمن‌ماه ۱۳۹۶ شمسی